

I Nõuded nõustamisteenuste osutajale

1. Nõustamisteenuse osutamine

- 1.1. Käsundisaaja peab tagama igas Eesti piirkonnas sama hinnaga nõustamisteenuste kättesaadavuse.
- 1.2. Teenuse osutamiseks sõlmitakse Käsundisaaja ja kliendi vahel leping (edaspidi *nõustamisleping*).
- 1.3. Teenuse osutamist toetatakse nõuandetoetuse vahenditest. Nõuandetoetuse taotlemise tingimused ja kord on täpsemalt kirjeldatud Lepingu lisa 1 punktides 10-17.
- 1.4. Käsundisaaja on kohustatud võtma klientidelt nendega sõlmitud nõustamislepingute alusel tasu nõustamisteenuse eest osas, milles teenuse hind ei ole kaetud nõuandetoetusega.
- 1.5. Toetatakse nõustamisteenuse osutamist järgmistes valdkondades:
  - 1.5.1. loomakasvatus;
  - 1.5.2. taimekasvatus;
  - 1.5.3. mahepõllumajandus;
  - 1.5.4. metsamajandus;
  - 1.5.5. mesindus;
  - 1.5.6. maaparandus;
  - 1.5.7. põllumajandussaaduste töötlemine;
  - 1.5.8. keskkonnakaitse ja loodushoid;
  - 1.5.9. nõuetele vastavus;
  - 1.5.10. töötervishoid ja tööohutus;
  - 1.5.11. ettevõtte majandamine;
  - 1.5.12. äriplaani koostamine;
  - 1.5.13. juhtimine;
  - 1.5.14. mentorlus.
- 1.6. Lepingu kehtivuse esimese kolme aasta jooksul peab Käsundisaaja pakkuma Lepingu lisas 3 kirjeldatud taimekaitse nõustamisteenuse paketti.
- 1.7. Nõustamisteenuste osutamisel, nõuandetoote ja nõustamispakettide pakkumisel arvestatakse Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse nr 1306/2013 artikli 12 lõikes 2 nimetatud teemadega ning pakutakse neile vastavaid teenuseid ja tooteid.
- 1.8. Käsundisaajal on õigus arendada välja ning pakkuda uusi või täiendavaid tasulisi teenuseid, mis ei ole Lepingu objektiks.

2. Nõuandev nõukoda

- 2.1. Käsundisaaja moodustab hiljemalt kolme kuu jooksul pärast Lepingu sõlmimist nõuandva nõukoja, kuhu kuuluvad vähemalt põllumajandustootjate ja põllumajandussaaduste töötlejate esindajad, teadus- ja arendusasutuste esindajad ning Käsundiandja esindaja.

- 2.2. Põllumajandustootjate valikul nõukoja liikmeteks lähtutakse toodangu osakaalu poolest olulisemate põllumajandussaaduste gruppidest¹.
- 2.3. Nõukoja ülesandeks on ettepanekute tegemine nõustamissüsteemi arengu suunamiseks, sealhulgas:
  - 2.3.1. uute toetatavate nõustamisvaldkondade avamiseks ja nõuandetoote² väljatöötamiseks,
  - 2.3.2. osalemiseks arendusprojektides, sh rahvusvahelistes projektides;
  - 2.3.3. konsulentide koolitamiseks;
  - 2.3.4. mentorite ja mentiide valikukriteeriumide kehtestamiseks ning mentorlussüsteemi korraldamiseks;
  - 2.3.5. kvaliteedijuhtimise süsteemi rakendamiseks;
- 2.4. Nõukoja ülesandeks on ka
  - 2.4.1. Lepingu täitmise aruannete läbi arutamine enne nende esitamist Käsundiandjale;
  - 2.4.2. konsulentide ja mentorite koolituskava kinnitamine;
  - 2.4.3. Lepingu lisa 1 punktides 13.2 –13.4 sätestatud nõustamisteenuste hindadest allahindluste rakendamise põhimõtete heakskiitmine.
- 2.5. Nõukoda kohtub lähtuvalt vajadusest, kuid mitte harvem kui üks kord aastas.
- 2.6. Käsundisaaja esitab vähemalt kord aastas nõukojale ülevaate pakkumuses esitatud nõustamisteenuste mahu, teenust osutavate konsulentide arvu ja konsulendi poolt aastas osutatud teenuste mahu kohta, tuues välja pakkumuses esitatust erineva mahu põhjused.

3. Koostöökokkulepped teadus- ja arendusasutustega

- 3.1. Kolm kuud pärast Lepingu jõustumist peavad olema sõlmitud koostöökokkulepped vähemalt kolme (3) Eesti teadus- ja arendusasutustega, toetatavate nõustamisvaldkondadega seonduvates valdkondades.
- 3.2. Punktis 3.1 nimetatud koostöökokkulepped hõlmavad
  - 3.2.1. vähemalt üks kord aastas vähemalt ühe arendusseminari korraldamist;
  - 3.2.2. regulaarselt valdkondliku teabe ja kogemuste vahetamist;
  - 3.2.3. konsulentide või mentorite koolitamist ning põllupäevadel, rakendusuuringutes või koostööprojektides osalemist.
- 3.3. Punktis 3.2.1 nimetatud arendusseminaridel antakse konsulentidele, mentoritele ja nõustamisteenuse osutajaga seotud isikutele ülevaade nõustamisvaldkondades toimunud teaduslikest arengutest, sh lõpetatud põllumajanduslikest rakendusuuringutest või rahvusvahelistest projektidest.

4. Kliendihaldustarkvara

- 4.1. Käsundisaaja peab võtma nõustamisteenuse osutamise juhtimiseks ja seireks kasutusele veebipõhise kliendihaldustarkvara, mis võimaldab korraldada nõustamisteenuste osutamiseks vajalikku dokumendihaldust, koguda ja analüüsida, klientide tagasisidet ja teenuste arendamiseks vajalikke andmeid.

---

¹ Statistikaameti andmetel jaanuar 2014 seisuga: piim, teravili, sead, tehnilised kultuurid, kartul, muud loomakasvatussaadused (sh mesi), veised, köögivilid ja puuvilid, proteiinikultuurid, lambad ja kitsed.

² Nõuandetoode - kliendi või tegevusvaldkonna probleemidele lahenduste leidmiseks suunatud nõuande- ja nõuandega seotud teenuste, kaupade ja tegevuste kogum, mis on töökorralduslikult seotud ühtseks tervikuks ning mida konsulent pakub kui tervikut. Konkreetse kliendi jaoks tehtav töö võib muu hulgas olla üks nõuandetoode, osa suuremast nõuandetootest, koosneda mitme nõuandetoote osast.

- 4.2. Tarkvara peab võimaldama sisestatud andmeid arhiveerida. Toetatud nõustamisteenuse osutamisega seotud andmeid peab säilitama vähemalt 2035. aasta 31. detsembrini.
- 4.3. Käsundisaaja peab võtma kliendihaldustarkvara kasutusele hiljemalt kuus (6) kuud pärast Lepingu sõlmimist.
- 4.4. Andmebaasi tuleb kanda andmed kõigi osutatud nõustamisteenuste kohta Lepingu kehtivuse ajal, sh andmed Lepingu jõustumisest kuni tarkvara kasutusele võtmiseni osutatud nõustamisteenuste kohta. Andmebaasi kantakse ka andmed kõigi nõustamisteenuse saamiseks kontakteerunud klientide, esitatud päringute sisu ja osutatud nõustamisteenuste kohta: kliendi andmed, nõustamise teema ja päringu sisu, nõustamise aeg ja koht.
- 4.5. Kui Käsundiandjal tekib pärast Lepingu sõlmimist vajadus saada Käsundisaajalt andmeid, mille saamiseks on vajalik kliendihaldustarkvara edasi arendamine, sõlmitakse tarkvaraarenduseks eraldi leping koos eraldi tasustamisega.

5. Mentorlusteenus

- 5.1. Kuus kuud pärast Lepingu jõustumist peab Käsundisaaja esitama Käsundiandjale mentorite ja mentiide valiku kriteeriumid ja valiku süsteemi.
- 5.2. Üheksa kuud pärast Lepingu jõustumist peab Käsundisaajal olema välja valitud vähemalt viis (5) mentorit ja viisteist (15) mentiid.
- 5.3. Mentorid peavad enne teenuse osutamist läbima mentorluse põhimõtteid käsitleva koolituse. Koolituse läbimise kohta antakse mentorile vastav tõend või tunnistus.

6. Klienditeeninduse kanalid

- 6.1. Käsundisaaja peab lisaks nõustamisteenuse osutamisele tagama vähemalt järgmised klienditeeninduse kanalid:
  - 6.1.1. vähemalt üks keskne infotelefon, mis vastab tööpäevadel 8 h päevas;
  - 6.1.2. keskne e-posti aadress, mille kaudu peab olema tagatud päringule esmane vastamine hiljemalt järgmise tööpäeva lõpuks.
  - 6.1.3. kontaktpunkt, mis on avatud igas maakonnas, vähemalt 8 tundi nädalas ja vähemalt kahel päeval nädalas esimese kahe Lepingu kehtivuse aasta jooksul.
  - 6.1.4. koduleht www.pikk.ee.
- 6.2. Punktis 6.1 nimetatud kanalid peavad võimaldama tasuta saada infot vähemalt osutatavate nõustamisteenuste ja pakutavate nõuandetoodete valiku ja olemuse kohta ning nõustamisteenuste hinnakirja kohta. Samuti peab nimetatud kanalite kaudu olema võimalik nõustamisteenust tellida.
- 6.3. Lepingu kehtivuse kolmandal aastal võib kontaktpunktide asemel kasutusele võtta regionaalsed tugipunktid tagades nõustamisteenuse osutamise kõigis Eesti maakondades.
- 6.4. Käsundisaaja peab haldama punktis 6.1.4 nimetatud kodulehte ning uuendama vajadusel selle sisu ja välimust.
- 6.5. Kodulehel peab olema pidevalt kajastatud ajakohane detailne info osutatavate nõustamisteenuste, nõuandetoodete, nõustamispakettide, klienditeeninduse kanalite (sh kontaktpunktide ja nende lahtiolekuaegade) ja Käsundisaaja tegutsemispõhimõtete kohta.
- 6.6. Kodulehel peab olema tasuta kättesaadav sündmuste kalender. Käsundisaaja peab võimaldama sündmuste kalendrisse sisestada teavet põllumajandus-, metsandus- või toiduvaldkonna asutustel ja organisatsioonidel. Juurdepääs peab olema tagatud vähemalt neile asutustele ja organisatsioonidele, kellel on juurdepääsuõigused Lepingu

- jõustumise hetkel. Õigused kalendrisse teabe lisamiseks tuleb anda ka teistele põllu-, metsa- või toiduvaldkonna asutustele ja organisatsioonidele (nende sooviavalduse alusel) vähemalt riigi või Euroopa Liidu poolt toetatud ürituste kalendrisse lisamiseks.
- 6.7. Kodulehel peab jääma tasuta kättesaadavaks teave, mis Lepingu sõlmimise hetkel on alajaotuse „Valdkonnad“ all. Käsundisaaja peab võimaldama Käsundiandjal teha kodulehel tasuta kättesaadavaks teabe valdkondlike teemade kohta, sh teabe riigi või Euroopa Liidu rahastatavate põllu- ja maamajanduslike programmide eesmärkide, sisu, ajakava ja saavutatud tulemuste kohta (nt teadmussiirde pikaajalised programmid, innovatsiooniklastrid).
  - 6.8. Käsundisaaja võib lisaks luua kodulehele tasuta osi.
  - 6.9. Käsundisaaja võib kodulehel avaldada reklaami kuni 10% ulatuses avalehe sisuosa pinnast, lähtudes heast tavast ja kodulehe eesmärgist. Reklaamiriba peab olema staatiline.
  - 6.10. Käsundisaaja peab:
    - 6.10.1. säilitama kodulehel olemasoleva või looma uue päringu vormi, mille kaudu saab nõustamissüsteemiga ühendust võtta;
    - 6.10.2. tegema lisaks punktides 6.5 ja 6.6 kirjeldatud teabele kodulehel kättesaadavaks konsulentide andmebaasi, valdkondliku baasinfo, teadusinfo ja uudised, levinud spetsiifiliste probleemide kirjeldused ja lahendused, viited lisainfole, koolituste ja konverentside materjalid;
    - 6.10.3. looma nõustamisteenuse klientidele meililisti, mille kaudu edastatakse regulaarselt riigi- ja teadusasutuste ning põllumajanduse alast infot;
    - 6.10.4. koostama info- ja jaotusmaterjale ning jagama neid sihtgrupile.

7. Personal

- 7.1. Käsundisaaja nõustamisalast tegevust juhib ja tööd korraldab isik, kel on vähemalt kolmeaastane meeskonna juhtimise kogemus.
- 7.2. Käsundisaajal peavad Lepingu kehtivuse jooksul olema lepingud vähemalt pakkumuses esitatud konsulentidega, kellele on antud konsulendi kutse asjaomases valdkonnas kutseeaduses sätestatud alustel ja korras või samaväärne kutse välisriigis ning kellel on kehtiv kutsetunnistus.
- 7.3. Lepingu kehtivuse esimese kolme aasta jooksul peab Käsundisaajal olema kehtivad töölepingud täistööajaga töötamiseks vähemalt 20 konsulendiga. Lepingud tuleb sõlmida kolme kuu jooksul lepingu jõustumisest arvates.
- 7.4. Punktis 7.2 nimetatud meeskonda peavad kuuluma vähemalt järgmised konsulendid:
  - 7.4.1. vähemalt viis (5) konsulenti, kes on läbinud Põllumajandusministeeriumi korraldatud või tellitud nõuetele vastavuse nõuete temalise koolituse;
  - 7.4.2. vähemalt kolm (3) konsulenti, kellel on kutsetunnistus taimekasvatuse valdkonnas ja kellel on taimekaitseeaduse §-s 78² sätestatud taimekaitsetunnistus nõustajana tegutsemiseks;
  - 7.4.3. vähemalt kaks (2) konsulenti, kellel on kutsetunnistus loomakasvatuse valdkonnas, sh vähemalt üks (1) konsulent, kellel on kutsetunnistus veisekasvatuse valdkonnas;
  - 7.4.4. vähemalt üks (1) konsulent, kellel on kutsetunnistus maattevõtluse ja finantsmajanduse või maamajanduse³ valdkonnas;

---

³ Alates 05.06.2014 kehtivad kutsestandardid, mille järgi antakse kutsenimetus Maamajanduse konsulent, enne seda oli kutsenimetus Maaettevõtluse ja finantsmajanduse konsulent.

- 7.4.5. vähemalt üks (1) konsulent, kes on edukalt läbinud töötervishoiu ja tööohutuse alase koolituse.
- 7.5. Üks konsulent võib katta mitu punkti 7.4 alapunktides nimetatud valdkonda.
- 7.6. Täpsemad nõuded punktides 7.4.1 ja 7.4.5 nimetatud koolitustele on kirjeldatud punktis 12.
- 7.7. Lepingu kehtivuse esimese kolme aasta jooksul peab Käsundisaaja täitma järgmisi nõudeid:
  - 7.7.1. nõustamisteenuste osutamist korraldavad valdkonnajuhid, kelle ülesandeks on vastutada juhtivkonsulentide ja konsulentide erialateadmiste sisulise arengu ja teadmussiirde eest ning nõustamismeeskondade poolt pakutava valdkondliku nõuande kvaliteedi eest. Lepingu kehtivuse esimese aasta jooksul võivad valdkonnajuhtide ülesandeid täita MES valdkondlikud koordinaatorid;
  - 7.7.2. konsulentidel, mentoritel ja teistel töötajatel on ameti- või tööjuhendid, milles on kirjas nõudmised töökohale ja tööülesanded;
  - 7.7.3. alustavale konsulendile pakutakse nõustamismetoodika kursust ning juhendajaks ja tugiisikuks kogunud erialakonsulenti;
  - 7.7.4. konsulentide ja mentoritega viiakse kord aastas läbi arenguveestlused ning koostatakse neist kokkuvõtte;
  - 7.7.5. igal aastal koostatakse konsulentidele ja mentoritele üldine ning individuaalsed koolituskavad.

8. Täienduskoolitus

- 8.1. Käsundisaaja selgitab välja ja hindab konsulentide ning mentorite individuaalset ja grupiviisilist koolitusvajadust ning koostab koolitusvajaduse põhjal koolituskava. Koolituskava esitatakse kinnitamiseks nõuandvale nõukojale.
- 8.2. Käsundisaaja korraldab konsulentidele ning mentoritele koolitusi, teabepäevi ja õpiringide kokkusaamisi, nende finantseerimiseks võib Käsundisaaja kasutada ka teisi vahendeid lisaks Lepingu alusel makstavale toetusele (näiteks Eesti maaelu arengukava 2014-2020 alameede 2.1).
- 8.3. Käsundisaaja peab tagama kõigi konsulentide ja mentorite osalemise erialasel koolitusel vähemalt 25 akadeemilise tunni ulatuses kalendriaasta jooksul. Kui konsulent või mentor on sõlminud Käsundisaajaga Lepingu kalendriaasta kestel, arvutatakse koolituse tundide arv proportsionaalselt nende kuude arvuga, mis on jäänud Lepingu sõlmimisest kalendriaasta lõpuni. Konsulentide koolitustundide arvestamisel lähtutakse täiskasvanute koolituse seaduse põhimõtetest; erialase koolituse määramise aluseks on konsulendi kutsestandard.
- 8.4. Vähemalt Lepingu kehtivuse esimese kolme aasta jooksul:
  - 8.4.1. toimuvad konsulentidele valdkondade kaupa õpingid;
  - 8.4.2. luuakse nõustamissüsteemi-sisene tugiisikute süsteem;
  - 8.4.3. konsulentidele ja mentoritele toimuvad regulaarsed kovisioonigrupid keeruliste situatsioonide läbiarutamiseks, lahenduste leidmiseks ning heade tavade kujundamiseks;

9. Muud tingimused

- 9.1. 1. juuliks 2017 a. peab Käsundisaajal olema nõustamissüsteemi juhtimiseks ISO kvaliteedijuhtimise sertifikaat.

- 9.2. Käsundisaaja esitab hiljemalt 1. septembriks 2015 a. sooviavalduse Euroopa Põllu- ja Maamajanduslike Nõustamisteenistuste Foorumi EUFRAS (*European Forum of Agricultural and Rural Advisory Services*) liikmeks saamiseks.
- 9.3. Käsundisaaja teeb koostööd vähemalt järgmiste nõuandeorganisatsioonidega: Soome nõuandeorganisatsiooniga ProAgria Maamajanduslike Nõuandekeskuste Liit; Läti Maamajanduse Nõuande- ja Koolituskeskus (LRATC) ja Leedu Põllumajanduse Nõuandeteenistus (LAAS).
- 9.4. Käsundisaaja sõlmib koostöölepinguid haridusasutuste, sisendimüüjate, erialaliitude ning põllumajanduse ja maaettevõtluse organisatsioonidega eesmärgiga koguda ja vahendada klientidele vajalikku teavet ning koolitus- ja teabevajadusi.
- 9.5. Käsundisaaja osaleb projekti Baltic Deal edasiarenduses, programmi „Horizon 2020“ projektides, vähemalt ühes innovatsiooniklastris ja vähemalt ühes piiriüleses Euroopa Innovatsioonipartnerluse projektis või töögrupis. Osalemisena arvestatakse nii Käsundisaaja osalemist projektis ühe partnerorganisatsioonina kui ka Käsundisaajaga lepinguliselt seotud konsulentide või teadlaste osalemist projekti raames korraldatud üritustel. Nimetatud tegevuste finantseerimiseks võib Käsundisaaja kasutada ka teisi vahendeid lisaks Lepingu alusel makstavale toetusele.
- 9.6. Käsundisaaja tagab, et konsulent või mentor osutab nõustamisteenust Käsundisaaja vahendite ja materjalidega, kui konsulendi või mentoriga ei ole kokku lepitud teisiti. Sealhulgas tagab Käsundisaaja järgmised võimalused:
  - 9.6.1. vastavalt konsulendi või mentori valdkonnale, vajadusele ja sõlmitavale lepingule on võimalik kasutada nõustamisteenuse pakkumiseks vajalikke arvutiprogramme ja muid töövahendeid (näiteks tiinuse määraja, lauda kliimamõõtmise seade, n-tester, tihedusemõõtja või labidas, agronoomi kohver, vilja temperatuuri mõõtja, mullapuur, vee pH mõõtja, mulla pH mõõtja);
  - 9.6.2. konsulentidel ja mentoritel on võimalik kasutada vähemalt järgmisi abimaterjale klientidele jagamiseks: väetusketas, kasvufaaside pildid, putukate määraja, taimehaiguste ja puudustunnuste määraja, mullalõimimise kaart, mullamassiivide kaart;
  - 9.6.3. konsulentidel ja mentoritel on võimalik kasutada vähemalt järgmisi nõuandetooteid: labidaproov; alustava põllumajandustootja ABC; kattekulu arvestused; nõuetele vastavuse auditilehed; mitmekesistamise kalkulaator; ettevõtte väärtusehindamine; ettevõtte investeerimise võimekus; toiduainete väiketöötlemise kontroll-lehed; kompleksnõustamine; aianduse kattetulu ja kasum;
  - 9.6.4. konsulentidel ja mentoritel on võimalik alates kliendihaldusprogrammi rakendamisest pidevalt tutvuda koondinfoga järgmiste teemade kohta: klientide andmebaas, sh klientide varasem tegevus ja probleemid; hooajati korduvad küsimused; nõuande kasulikkus klientidele; teadusuuringute vajadused; organisatsioonide ja koostööpartnerite andmebaas, sh välisriikide kontaktid; kirjandus, sh erialased raamatud ja perioodika;
  - 9.6.5. regulaarselt koondatakse info ja koostatakse võrdlustabelid erinevate sisendimüüjate toodete kohta.
- 9.7. Käsundisaaja töötab välja või võtab kasutusele järgmised nõuandetooted: i-taimekaitse programmi edasiarendus; väetusplaani arvutiprogramm; erinevate kultuuride ja loomade kattetulu ja tasuvusarvestuse programmid; spetsiifilised kultuuridepõhised taimekasvatuse nõuandetooted; kahjurite ja haiguste määramise rakendus; veebirakendus oluliste tähtaegade meelde tuletamiseks; täppisviljeluse andmete analüüs ja järgneva aasta sisendite programmeerimine; toimeainepõhised taimekaitsevahendite võrdlustabelid; uute ja registrist välja läinud taimekaitsevahendite ülevaade ja tutvustus;

- seemnekasvatuse nõuandetoode; mahepõllumajanduse nõuandetoode; arengunõustamise nõuandetoode.
- 9.8. Arengunõustamise nõuandetoote arendab Käsundisaaja välja Lepingu kehtivuse esimese kahe aasta jooksul. Arengunõustamise nõuandetoode peab vastama Lepingu lisas 4 kirjeldatule.
- 9.9. Lepingu kehtivuse esimese kolme aasta jooksul peab Käsundisaaja täitma järgmisi nõudeid:
- 9.9.1. Käsundisaaja koostab igal aastal turunduskontseptsiooni ja kommunikatsiooniplaani. Kommunikatsiooniplaan sisaldab muuhulgas konkreetse aasta teavituseesmärke, neist tulenevate üldiste avalikkusele suunatud tegevuste aastaplaani, mentorlusteenuse osutamisega seotud teavitustegevuste kuupäevi, infomaterjalide aastaplaani, seminaridel jm üritustel osalemise aastaplaani;
- 9.9.2. Käsundisaaja sõlmib lepingu vähemalt ühe meediaväljaandega regulaarse nõustamisteenistuse rubriigi ilmutamiseks;
- 9.9.3. Käsundisaaja viib kord aastas läbi kirjaliku küsitluse koostööpartnerite ja valdkonna organisatsioonide seas teenuste kvaliteedi ning uute teenuste vajaduse kohta;
- 9.9.4. Käsundisaaja kogub pidevalt tagasisidet osutatud nõustamisteenuste kohta läbi kliendihaldusprogrammi, kesktelefoni ja veebilehe. Kord aastas koondatakse erinevaid kanaleid pidi saadud tagasiside teenuste kvaliteedi ja uute vajaduste kohta ning nõustamissüsteemi kvaliteeditulemused. Käsundisaaja viib vähemalt kord kolme aasta jooksul läbi küsitluse ja/või intervjuud klientide ja/või potentsiaalsete klientide hulgas nõustamisteenusega rahulolu ning vajaduste osas. Ülevaade tagasiside ning rahulolu kohta esitatakse nõuandvale nõukojale ja koostööpartneritele vähemalt kord aastas.
- 9.10. Käsundisaaja peab avalikkust teavitama maaelu arengu toetuse andmisest ja kasutamisest ning tähistama toetatud objektid viidetega Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi osalusele vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse 1305/2013, Komisjoni rakendusmääruse nr 808/2014, Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika seaduse ning nende alusel antud õigusaktide nõuetele.
- 9.11. Käsundisaaja peab teavitustegevustes kasutama Eesti põllu- ja maamajanduse nõuandeteenistuse logo vastavalt stiiliraamatu nõuetele. Logo kasutamise stiiliraamatu teeb Käsundisaajale kättesaadavaks Käsundiandja.

II Nõuandetoetuse taotlemine

10. Nõustamisteenuse osutamise viis ja teenuse kestvus

- 10.1. Nõustamisteenust võib osutada kliendiga vahetult kohtudes, telefoni teel või muul sobival moel. Nõustamisteenust osutatakse kliendile individuaalselt.
- 10.2. Teenuse kestuse hulka loetakse aeg, mis konsulendil kulub kliendi küsimusega tutvumiseks, nõustamise ettevalmistamiseks ning kliendi nõustamiseks.
- 10.3. Teenuse kestuse hulka võib vajadusel lugeda kuni kolm (3) tundi transpordile kuluvat aega.

11. Nõuded nõustamisteenuse kliendile

- 11.1. Toetatakse nõustamisteenuse osutamist põllumajandusega tegelevale füüsilisele isikule või eraõiguslikule juriidilisele isikule, kelle omandis on või kes kasutab muul õiguslikul alusel vähemalt 0,3 ha maatulundusmaad.
- 11.2. Toetatakse mentorlusteenuse osutamist punktis 11.1 nimetatud isikule, kelle müügitulu oli nõustamislepingu sõlmimise hetkel viimase kinnitatud majandusaasta aruande kohaselt vahemikus 4000 kuni 100 000 eurot.
- 11.3. Toetatava nõustamisteenuse klient peab end registreerima PRIA põllumajandustoetuste ja põllumassiivide registris.
- 11.4. Metsamajanduse valdkonna nõustamisteenust toetatakse juhul kui punktis 11.1 nimetatud põllumajandustootja on esitanud enne nõustamisteenuse osutamist Käsundisaajale komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 artikli 6 lõike 2 kohase taotluse.
- 11.5. Klient, kellele osutatakse toetatavat metsamajanduse valdkonna nõustamisteenust, ei või olla raskustes olev ettevõtja komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 artikli 2 punkti 14 tähenduses.
- 11.6. Kliendil, kellele osutatakse toetatavat metsamajanduse valdkonna nõustamisteenust, ei või olla täitmata komisjoni määruse (EL) nr 702/2014 artikli 1 lõikes 5 nimetatud korraldus ebaseaduslikuks ja siseturuga kokkusobimatuks tunnistanud riigiabi tagasimaksmise kohta.

12. Nõuded nõustamisteenust osutavale konsulendile

- 12.1. Toetatavat nõustamisteenust võib osutada isik, kes on Käsundisaajaga lepingulises suhtes ning vastab järgmistele tingimustele:
  - 12.1.1. konsulendile on antud konsulendi kutse asjaomases valdkonnas kutseeseaduses sätestatud alustel ja korras või samaväärne kutse välisriigis ning tal on kehtiv kutsetunnistus.
  - 12.1.2. mentorlusteenust võib osutada konsulent või muu tugiisik (nt kogemustega põllumajandustootja).
- 12.2. Kliendi nõusolekul võib konsulent kaasata toetatava nõuande osutamisse eksperdi.
- 12.3. Töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas võivad nõustamisteenust osutada
  - 12.3.1. töötervishoiuteenuse osutaja "Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse" § 19 lõike 2 tähenduses;
  - 12.3.2. punktis 12.3.1 nimetatud töötervishoiuteenuse osutaja koos asjakohase koolituse läbinud konsulendiga.

- 12.4. Töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas nõustamisteenust osutav konsulent peab olema läbinud vähemalt koolituse, mis käsitles töötervishoiu ja tööohutuse seaduse alusel kehtestatud töökeskkonnavolinike väljaõppekursuse õppekavas nimetatud teemasid. Nimetatud valdkonna konsulent peab läbima asjakohase täiendõppe koolitusasutuses mitte harvem kui kord viie aasta jooksul.
- 12.5. Nõuetele vastavuse nõuete valdkonnas nõustamisteenust osutav isik peab olema läbinud nõuetele vastavuse nõuete teemalise koolituse. 2015. aastal arvestatakse nõuetele vastavuse koolituse läbimiseks enne 01.07.2014. a välja antud nõuetele vastavuse koolituse läbimise tunnistusi. Alates 01.01.2016 arvestatakse nõuetele vastavuse koolituse läbimiseks pärast 01.01.2015. a välja antud koolituse läbimise tunnistusi.
- 12.6. Taimekasvatuse valdkonnas nõustamisteenust osutav isik peab omama taimekaitseeaduse §-s 782 sätestatud taimekaitsetunnistust nõustajana tegutsemiseks.
- 12.7. Ettevõtte majandamise ja äriplaani koostamise teemalist nõuannet võib konsulent anda oma kutsetunnistusele vastavas valdkonnas.
- 12.8. Kuni 1. juulini 2016. a võib juhtimise valdkonnas nõustamisteenust osutada ka isik, kel on juhtimisalane kutse- või kõrgharidus või kes on läbinud Põllumajandusministeeriumi korraldatud, tellitud või kooskõlastatud juhtimisalase koolituse.
- 12.9. Toetatavat nõustamisteenust ei tohi osutada veterinaaravimite, mineraalväetiste, taimekaitsevahendite või põllumajandustehnika müügi või põllumajandussaaduste kokkuostu alal tegutsev füüsilisest isikust ettevõtja või tema ettevõtte töötaja ning sellisel tegevusalal tegutseva äriühingu juhatuse liige, äriühingut juhtima õigustatud muu isik või äriühingu töötaja ning Põllumajandusministeeriumi või tema valitsemisalas oleva valitsusasutuse ametnik.

13. Teenuse rahastamine

- 13.1. Käsundisaajal on õigus taotleda PRIAlt nõuandetoetust. Osutatud teenuste eest makstakse Käsundisaajale vastavalt tegelikult osutatud mahule Lepingu punktis 2 näidatud õigusaktide alusel.
- 13.2. Ettevõtte majandamise, äriplaani koostamise ja juhtimise alast nõustamisteenust osutab Käsundisaaja hinnaga 38,7 eurot tunni kohta (käibemaksuta). Nõuandetoetust antakse seejuures 50% teenuse hinnast käibemaksuta, kuid mitte rohkem kui 1500 eurot teenuse kohta.
- 13.3. Mentorlusteenuse alast nõustamisteenust osutab Käsundisaaja hinnaga 40 eurot tunni kohta (käibemaksuta). Nõuandetoetust antakse seejuures 100% teenuse hinnast, kuid mitte rohkem kui 1500 eurot teenuse kohta.
- 13.4. Nõustamisteenust punktides 13.2-13.3 nimetatava toetatava nõustamise valdkondades osutab Käsundisaaja hinnaga 38,7 eurot tunni kohta (käibemaksuta). Nõuandetoetust antakse seejuures 90% teenuse hinnast käibemaksuta, kuid mitte rohkem kui 1500 eurot teenuse kohta.
- 13.5. Käsundisaaja võib hinda muuta nii mitu protsenti kui mitu protsenti muutus teenuse hinna muutmisele eelneval aastasel perioodil Eesti tarbijahinna koondindeks (sisaldab kõiki regioone ja kaubagruppe), võttes aluseks Eesti Statistikaameti poolt avaldatud tarbijahinnaindeksi muutuse võrreldes Lepingu sõlmimise aastaga. Selleks esitab Käsundisaaja Käsundiandjale vastava taotluse Lepingu muutmiseks. Lepingu muudatus vormistatakse vastavalt Lepingu punktis 13.2 sätestatule. Hinda ei või tõsta sagedamini kui kord kalendriaastas.
- 13.6. Ettevõtte majandamise ja juhtimise ning äriplaani koostamise teemalist nõustamist toetatakse kuni 25% ulatuses Käsundisaajale välja makstavast nõuandetoetuse summast.

- 13.7. Ettevõtte äriplaani koostamise alase nõustamise kohta antakse nõuandetoetust üks kord ühe nõustamislepingu alusel ühe kliendi kohta Eesti maaelu arengukava 2014-2020 alusel toetuste andmise perioodi jooksul.
- 13.8. Punktis 12.2 nimetatud eksperdi kaasamisel teenuse osutamisse võib Käsundisaaja tösta teenuse käibemaksuta hinda kuni 30%, võrreldes konsulendi poolt osutatava nõustamisteenusega samas valdkonnas. Nõuandetoetust makstakse seejuures vastavalt punktides 13.2-13.4 märgitud asjakohastele tingimustele. Ekspert võib osutada kuni 70% ühe nõustamisteenuse mahust tundides.
- 13.9. Nõuandetoetust antakse mitte rohkem kui 3000 eurot ühe kliendi kohta kalendriaastas ja mitte rohkem kui 1500 eurot ühe nõustamisteenuse kohta. Iga nõustamisteenuse kohta sõlmivad Käsundisaaja ja klient punktis 1.2 nimetatud nõustamislepingu.

14. Abikõlblikud kulud

- 14.1. Nõuandetoetuse taotlemise korral on abikõlblik nõustamisteenuse maksumus.
- 14.2. Abikõlblikud ei ole järgmised kulud
  - 14.2.1. raamatupidamisteenuse osutamise maksumus;
  - 14.2.2. kalandusturu korraldamise seaduse tähenduses kalandustoodete tootmise ja töötlemise valdkonnas osutatud nõustamisteenuse maksumus;
  - 14.2.3. nõustamisteenuse maksumus, kui nõustamisteenust on osutatud Eesti maaelu arengukava 2014-2020, Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse või Maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse või Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse nr 1303/2013 alusel antava toetuse taotluse koostamiseks;
  - 14.2.4. nõustamisteenuse maksumus, kui nõustamisteenuse saaja ja nõustamisteenust osutanud konsulent, mentor või töötervishoiuteenuse osutaja ning nende osanik, aktsionär või juhtorgani liige omab osalust teineteise äriühingus või kuulub teineteise juhatusse või nõukokku.
- 14.3. Käibemaksu arvestamisel nõuandetoetuse puhul lähtutakse Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 artikli 69 lõike 3 punktist c ning käibemaksuseaduse § 12 lõikest 2.

15. Nõuandetoetuse taotlemise tingimused

- 15.1. Nõustamisteenus ei või olla osutatud ega kulutuste tegemist tõendavad dokumendid väljastatud enne Lepingu jõustumist.
- 15.2. Nõustamisteenus peab olema seotud vähemalt ühe Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse nr 1305/2013 artiklis 5 sätestatud Euroopa Liidu maaelu arengu prioriteediga.
- 15.3. Nõustamisteenus peab olema osutatud punktis 1.5 nimetatud valdkonnas.
- 15.4. Nõustamisteenuse osutamisel töötervishoiu ja tööohutuse valdkonnas toetatakse sotsiaalministri 20. juuni 2003. a määruse nr 89 „Töötervishoiuspetsialistide tööülesanded töötervishoiuteenuse osutamisel“ § 2 lõigetes 3-4 nimetatud mittemeditsiinilisi töötervishoiuteenuseid.
- 15.5. Nõuandetoetust antakse mitte rohkem kui 25 tunni mentorlusteenuse osutamise eest ühele kliendile kalendriaastas ning mitte rohkem kui 50 tunni mentorlusteenuse

- osutamise eest ühele kliendile Eesti maaelu arengukava 2014-2020 alusel toetuste andmise perioodi jooksul.
- 15.6. Ühel mentoril võib olla samaaegselt kuni viis (5) kehtivat nõustamislepingut mentorluse valdkonnas. Ühel kliendil võib olla ainult üks nõustamisleping mentorluse valdkonnas. Ei toetata mentorlusteenuse osutamist isikule, kes tegutseb mentorina kehtiva mentorluse valdkonna nõustamislepingu alusel.
- 15.7. Nõuandetoetuse taotluse esitamise hetkeks peab kliendil olema makstud omaosalus vastava nõustamisteenuse eest.

16. Nõuded nõustamisteenuse kohta väljastatud arvele

- 16.1. Nõustamisteenuse kohta väljastatud arvele tuleb lisaks käibemaksuseaduse § 37 lõikes 7 sätestatud andmetele märkida vähemalt järgmised andmed:
- 16.1.1. nõustamisteenuse liik vastavalt punktis 1.5 sätestatud valdkondadele;
  - 16.1.2. nõustamisteenuse sihtvaldkonna kood vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 sätestatud maaelu arengu prioriteetidele;
  - 16.1.3. nõustamisteenuse sisukirjeldus;
  - 16.1.4. nõustamisteenust osutanud konsulendi või mentori ees- ja perekonnanimi;
  - 16.1.5. töötervishoiuteenuse osutaja nimi, registrikood ja registreerimisnumber juhul kui on osutatud töötervishoiu ja tööohutuse teemalist nõustamist;
  - 16.1.6. teenuse osutamise kuupäev(ad) ja teenuse maht tundides. Kui teenust on osutatud mitmel kuupäeval, tuleb näidata maht iga päeva kohta eraldi;
  - 16.1.7. nõustamislepingu number;
  - 16.1.8. teenuse hind ilma käibemaksuta;
  - 16.1.9. kliendi poolt tasumisele kuuluv osa teenuse hinnast koos käibemaksuga;
  - 16.1.10. käibemaksu summa;
  - 16.1.11. taotletava toetuse summa.
- 16.2. Kui arve on esitatud mitut liiki nõustamisteenuse kohta, tuleb arvel märkida eraldi iga nõustamisteenuse liigi kohta sisukirjeldus, teenuse maht tundides, teenuse hind, kliendi poolt tasumisele kuuluv osa teenuse hinnast koos käibemaksuga, taotletava toetuse summa.
- 16.3. Kompleksnõustamise puhul, kui teenust osutab mitu konsulenti või eksperdiga koostöös osutatud nõustamise puhul, tuleb arvel esitada andmed eraldi iga nõustamisteenust osutanud isiku kohta. Teenuse maksumuse arvestamiseks summeeritakse sel juhul kõigi konsulentide ja/või ekspertide töötunnid.
- 16.4. Arve peab vastama Lepingu lisa 2 toodud etalonidele.

17. Maksetaotluse esitamine

- 17.1. Käsundisaaja esitab pärast nõustamisteenuse osutamist PRIA-le maksetaotluse mitte harvemini kui kord kvartalis ja mitte sagedamini kui kord kuus.
- 17.2. Kui maksetaotlust on võimalik esitada ja see esitatakse riigi infosüsteemi andmevahetuskihi (e-PRIA) vahendusel, siis lähtutakse registri andmeväljadest.
- 17.3. Kui maksetaotlus esitatakse registri kaudu, kantakse maksetaotlusele vastavalt teenuse kohta väljastatud arvele iga osutatud teenuse kohta vähemalt järgmised andmed:
- 17.3.1. nõustamisteenuse liik vastavalt punktis 1.5 sätestatud valdkondadele;

- 17.3.2. nõustamisteenuse sihtvaldkonna kood vastavalt Euroopa Parlamendi ja Nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artiklis 5 sätestatud maaelu arengu prioriteetidele;
  - 17.3.3. nõustamisteenuse sisukirjeldus;
  - 17.3.4. nõustamisteenuse kliendi nimi ja isiku- või registrikood;
  - 17.3.5. nõustamisteenust osutanud konsulendi või mentori ees- ja perekonnanimi;
  - 17.3.6. töötervishoiuteenuse osutaja nimi, registrikood ja registreerimisnumber juhul kui on osutatud töötervishoiu ja tööohutuse teemalist nõustamist;
  - 17.3.7. teenuse osutamise kuupäev(ad) ja teenuse maht tundides. Kui teenust on osutatud mitmel kuupäeval, tuleb näidata maht iga päeva kohta eraldi;
  - 17.3.8. nõustamislepingu number;
  - 17.3.9. arve või arve-saatelehe number ja väljastamise kuupäev;
  - 17.3.10. teenuse hind ilma käibemaksuta;
  - 17.3.11. kliendi poolt tasutud osa teenuse hinnast koos käibemaksuga;
  - 17.3.12. käibemaksu summa;
  - 17.3.13. taotletava toetuse summa.
- 17.4. Maksetaotlusele märgitakse lisaks punktis 17.3 loetletud andmetele järgmised andmed:
    - 17.4.1. kliendi omandis oleva või õiguslikul alusel kasutuses oleva maa katastritunnus;
    - 17.4.2. nõustamisteenuse saaja omaosaluse tasumise maksekorralduse number ja kuupäev;
  - 17.5. Kui maksetaotlust ei ole registrist sõltuvatel tehnilistel põhjustel võimalik registri kaudu esitada, täidab ja esitab Käsundisaaja PRIA veebilehel avaldatud PRIA peadirektori käskkirjaga kehtestatud taotluse vormi ning lisab nõutavad dokumendid, mille kohta taotletakse nõuandetoetust. Kui maksetaotlus esitatakse PRIA poolt koostatud vormil, siis punktis 17.3 nimetatud andmed tuleb esitada elektrooniliselt MS Excel tarkvaraga töödeldavas vormingus.
  - 17.6. Käsundisaaja lisab maksetaotlusele ärakirja dokumendist, mis tõendab, et klient kasutab maatulundusmaad muul õiguslikul alusel, kui ta ei ole selle maa omanik. Kui kliendi suhtes on maksetaotluse esitamise aastal või maksetaotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaastal tehtud taotluse rahuldamise otsus Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika rakendamise seaduse alusel antava pindalaga seotud toetuse kohta, ei pea selle kliendi kohta nimetatud dokumenti esitama.
  - 17.7. Metsamajanduse valdkonna nõustamisteenuse puhul lisab Käsundisaaja maksetaotlusele ärakirja käesoleva lisa punktis 11.4 nimetatud taotlusest.
  - 17.8. Nõustamisteenus ei või olla osutatud varem kui maksetaotluse esitamise aastale eelnenud kalendriaasta 1. jaanuaril.

Poolte allkirjad:

(allkirjastatud digitaalselt)
Käsundiandja

(allkirjastatud digitaalselt)
Käsundisaaja